Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2023

BESIGHEIDSTUDIES V2

PUNTE: **150**

TYD: **2 uur**

IBUSTA2

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat die vrae beantwoord word.

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek TWEE van die hoofonderwerpe.

   AFDELING A: VERPLIGTEND
   AFDELING B: Bestaan uit DRIE vrae.
   Beantwoord enige TWEE van die drie vrae in hierdie afdeling.
   AFDELING C: Bestaan uit TWEE vrae.
   Beantwoord enige EEN van die twee vrae in hierdie afdeling.

2. Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en neem deeglik kennis van wat vereis word.

   Let wel dat SLEGS die antwoorde op die eerste TWEE vrae gekies in AFDELING B en die antwoorde op die EERSTE vraag gekies in AFDELING C nagesien sal word.

3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. GEEN punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is NIE.

4. Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne wees.

5. Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van ’n antwoord te bepaal.

6. Gebruik die tabel hieronder as ’n gids vir punte- en tydstoekenning wanneer elke vraag beantwoord word.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD (minute)
A: Objektiewe tipe vrae VERPLIGTEND	**1**	**30**	**20**
B: DRIE direkte/indirekte tipe vrae KEUSE: Beantwoord enige TWEE.	**2**	**40**	**70**
	3	**40**	
	4	**40**	
C: TWEE opsteltipe vrae KEUSE: Beantwoord enige EEN.	**5**	**40**	**30**
	6	**40**	
TOTAAL		**150**	**120**

7. Begin die antwoord op ELKE vraag op ’n nuwe bladsy, bv. VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy.

8. Jy mag ’n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.

9. Skryf netjies en leesbaar.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A (VERPLIGTEND)

VRAAG 1

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 1.1.6 D.

1.1.1 ŉ ... is ŉ persoon wat sy/haar eie besigheid begin en bestuur.

A Waagkapitalis
B Uitvoerende bestuurder
C Entrepreneur
D Direkteur

1.1.2 Prins en Koningin Prokureurs is gesamentlik en afsonderlik aanspreeklik vir die skulde van die besigheid. Hierdie ondernemingsvorm staan as ŉ ... bekend.

A publieke maatskappy
B vennootskap
C nie-winsgewende maatskappy
D privaat maatskappy

1.1.3 ŉ … plan is ŉ geskrewe dokument wat ŉ omvattende oorsig van ŉ voorgestelde besigheid gee.

A Gelyke indiensnemings-
B Aksie-
C Vyf jaar
D Besigheids-

1.1.4 Besighede gebruik … denke wanneer ou denkpatrone op nuwe situasies toegepas word.

A roetine
B kreatiewe
C uiteenlopende
D kritiese

1.1.5 Muzi Onderneming het nie al hul inkomste aan die Suid-Afrikaanse Inkomstediens verklaar nie. Hierdie is ŉ voorbeeld van ŉ … besluit.

A goeie
B morele
C slegte
D regte

(5 x 2) (10)

1.2 Voltooi die volgende stellings deur die woord(e) in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommer (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

aflegging; probleemoplossing; lyngrafiek; beperkte aanspreeklikheid; staafgrafiek; kommunikasie; onbeperkte aanspreeklikheid; besluitneming; etiek; regstellende aksie

1.2.1 Konga Handelaars (Edms.) Bpk. sal slegs die bedrag geld wat in die besigheid belê is, verloor. Dit verwys na …

1.2.2 Thando Ondernemings het ’n reeks vertikale reghoeke gebruik, wat as ’n … bekend staan om ’n stel verkoopsyfers te vertoon.

1.2.3 Die proses om oplossings vir moeilike kwessies te vind, verwys na …

1.2.4 Die kode van … beskryf die missie en waardes van die besigheid of organisasie.

1.2.5 Perfekte Konsultante beëindig alle indiensnemingskontrakte van sy werknemers om operasionele redes. Dit staan as … bekend.

(5 x 2) (10)

1.3 Kies ’n beskrywing uit KOLOM B wat by ’n term in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–J) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 1.3.6 K.

KOLOM A	KOLOM B
1.3.1 Tantieme	A dokument dien as ’n grondwet van ’n besigheid
1.3.2 Tydlyne	B deur kreatiewe denke verkry
1.3.3 Memorandum van Inkorporasie	C besighede is in staat om nasionaal handel te dryf
1.3.4 Globalisering	D betalings aan die franchise-gewer gemaak op grond van die omset van die besigheid
1.3.5 Konvensionele oplossings	E beplanningsinstrumente wat datums en volgorde aandui
	F betaling aan die eienaar van die eiendom gemaak vir die gebruik van ’n bate
	G dokument waarvolgens maatskappy bekend is deur registrasie en naam
	H verkry deur logiese analitiese probleemoplossingsmetodes
	I beplanningsinstrument wat gebruik kan word om ’n idee in ’n aksieplan te omskep
	J besighede is in staat om handel in verskillende lande te dryf

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet boaan ’n nuwe bladsy begin, bv. VRAAG 2 op ’n NUWE bladsy, VRAAG 3 op ’n NUWE bladsy.

VRAAG 2: BESIGHEIDSGELEENTHEDE

2.1 Noem enige DRIE aspekte wat oorweeg moet word wanneer ’n besigheid begin word. (3)

2.2 Beskryf kortliks strategieë wat besighede kan gebruik om te verseker dat hulle winsgewend en volhoubaar bly. (4)

2.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

MUZI EIENDOMME (ME)

Muzi Eiendomme is ’n eiendomsagentskap. ME koop plase en laat die gebruiker toe om die eiendom met gereelde betaling volgens hul kontrak te benut. Onlangs het ME ook ’n bestaande slaghuis gekoop.

2.3.1 Identifiseer die verkryging van ’n besighede wat deur ME toegepas is. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)

2.3.2 Verduidelik die redes waarom entrepreneurs mag besluit om ’n bestaande besigheid te koop. (4)

2.4 Bespreek die prosedure vir die stigting van maatskappye. (6)

2.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

RADI MELKPLAAS (RM)

Radi Melkplaas sal die volgende aktiwiteite verrig tydens die oprigting van hul besigheid gedurende Desember. Mzala sal die melkkoeie in die eerste week aankoop. Gedurende die tweede en derde week gaan Kenny die melkmasjiene opstel.

2.5.1 Trek ’n Gantt-kaart op deur die inligting wat in die scenario verskaf is, te gebruik.

Gebruik die tabel hieronder as ’n RIGLYN om VRAAG 2.5.1 te beantwoord.

AKTIWITEITE	WEKE			PERSOON VERANTWOORDELIK
	WEEK 1	WEEK 2	WEEK 3	

(6)

2.6 Bespreek enige TWEE faktore wat die keuse van befondsing beïnvloed. (6)

2.7 Stel voor hoe die aanbieder die volgende visuele hulpmiddels moet voorberei:

2.7.1 Transparante/skyfies (4)

2.7.2 Uitdeelstukke (4)

[40]

VRAAG 3: BESIGHEIDSROLLE

3.1 Noem DRIE teorieë van etiek wat van toepassing is op die werkplek. (3)

3.2 Beskryf kortliks die beginsels van professionalisme. (6)

3.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

UMBANE TEGNOLOGIE (UT)

Umbane Tegnologie is ŉ besigheid wat elektrisiteit verskaf. Hulle is besig om ŉ kernkragstasie aan die Jeffreysbaai-kuslyn te bou. Hulle het al die ondersteunende en teenwerkende idees vir hierdie ontwikkeling oorweeg. UT het besluit om kundiges uit te nooi om hulle te help om hul uitdagings te hanteer.

3.3.1 Identifiseer TWEE probleemoplossingstegnieke wat deur UT gebruik is. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal.

Gebruik die tabel hieronder as ŉ RIGLYN om VRAAG 3.3.1 te beantwoord.

PROBLEEMOPLOSSINGS-TEGNIEKE	MOTIVERINGS
1.	
2.	

(6)

3.4 Verduidelik die voordele van kreatiewe denke in die werkplek. (4)

3.5 Bespreek die volgende groot veranderinge wat mense en besighede moet hanteer:

3.5.1 Werkloosheid (4)

3.5.2 Regstellende aksie (4)

3.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

KONINGS BEVRORE KOSSE (KBK)

Konings Bevrore Kosse het ŉ ernstige uitdaging van fase agt beurtkrag teëgekom. Swaar reën het ook hul stoorkamer beskadig. Die werknemers van KBK verskil ook dikwels met mekaar. Die bestuur van KBK moet maniere vind om al hul krisisse te hanteer.

3.6.1 Haal DRIE voorbeelde van krisisse uit die scenario hierbo aan. (3)

3.6.2 Verduidelik maniere waarop besighede krisisse in die werkplek kan hanteer. (4)

3.7 Beveel maniere aan waarop professionele, verantwoordelike, etiese en effektiewe besigheidspraktyke uitgevoer behoort te word. (6)

[40]

VRAAG 4: DIVERSE ONDERWERPE

BESIGHEIDSGELEENTHEDE

4.1 Noem enige TWEE projekbeplanning stappe. (2)

4.2 Beskryf kortliks die eienskappe van ’n entrepreneur (4)

4.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

KUNGAWO GLAS BPK. (KGB)
Kungawo Glas Bpk. spesialiseer in die vervaardiging van glas. KGB het ’n dokument uitgereik waarin die publiek uitgenooi word om aandele te koop.

4.3.1 Noem die dokument in die scenario hierbo wat deur KGB uitgereik is. (2)

4.3.2 Beskryf kortliks die aspekte wat ingesluit moet word in die dokument wat in VRAAG 4.3.1 genoem is. (4)

4.4 Verduidelik die redes hoekom besighede finansiering benodig. (4)

4.5 Bespreek die voordele van uitkontraktering. (4)

BESIGHEIDSROLLE

4.6 Beskryf kortliks die voordele van etiese besigheidsgeleenthede. (4)

4.7 Bespreek die voordele daarvan om probleme saam met ander op te los. (6)

4.8 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

SUIWERSTE WATER (SW)
Sizwe is ’n werknemer by Suiwerste Water. Hy het ’n swaar werkslading en werk lang ure. Sizwe sukkel om die stres by die werk te hanteer.

4.8.1 Noem TWEE oorsake van stres ervaar deur Sizwe in die scenario hierbo. (2)

4.8.2 Stel maniere voor waarop werknemers stres in die werkplek kan hanteer. (4)

4.9 Beveel maniere aan waarop besighede ’n omgewing kan skep wat kreatiewe denke in die werkplek stimuleer. (4)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord ENIGE EEN vraag in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet boaan ʼn nuwe bladsy begin, bv. VRAAG 5 op ʼn NUWE bladsy of VRAAG 6 op ʼn NUWE bladsy.

VRAAG 5: BESIGHEIDSGELEENTHEDE (AANBIEDING VAN BESIGHEIDSINLIGTING)

ʼn Goed beplande aanbieding met huidige en betroubare inligting is noodsaaklik vir belanghebbendes. Die sukses van ʼn aanbieding hang af van die voorbereiding van die aanbieding. Besigheidsverslae moet op skrif gestel word en aanbieders moet terugvoer op ʼn nie-aggressiewe en professionele wyse kan hanteer.

Skryf ʼn opstel oor aanbieding van besigheidsinligting waarby jy die volgende aspekte insluit:

- Beskryf kortliks die belangrikheid van die aanbieding van besigheidsinligting.
- Verduidelik die faktore wat die aanbieder moet oorweeg ter voorbereiding van ʼn aanbieding.
- Bespreek die stappe in die skryf van ʼn verslag.
- Gee besighede raad oor hoe om na afloop van ʼn aanbieding terugvoering op ʼn nie-aggressiewe en professionele wyse te hanteer.

[40]

VRAAG 6: BESIGHEIDSROLLE (SPANDINAMIKA EN KONFLIKBESTUUR)

Besighede neem mense van uiteenlopende agtergronde in diens wat soms tot konflik kan lei. Dit is belangrik vir die besigheid om deur die stadiums van spanontwikkeling te gaan om ʼn gemeenskaplike doelwit te bereik. Besighede gebruik werkplekforums om hul verskille op te los voordat dit tot ernstiger probleme lei.

Skryf ʼn opstel oor spandinamika en konflikbestuur waarby jy die volgende aspekte insluit:

- Beskryf kortliks die belangrikheid van spanwerk.
- Verduidelik die oorsake van konflik in die besigheid.
- Bespreek VIER stadiums van spanontwikkeling.
- Gee besighede raad oor die funksies van werkplekforums.

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou